

Gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedett fiatalok drogfogyasztási szokásai

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Droghasználat a fiatalok körében

A fiatalok körében mutatkozó Droghasználati szokások elemzésére az ESPAD-vizsgálatok eredményei szolgáltatják számunkra a legjobban használható adatokat. Az ESPAD (European School Survey on Alcohol and other Drugs) nemzetközi összehasonlító vizsgálatokban hazánk 1995 óta vesz részt (Elekes–Paksi, 1996, 2000; Paksi, 2003a). Az elmúlt 25 év eredményeit elemezve azt tapasztalhatjuk, hogy 1995-ben a 10. évfolyamban tanuló diákok 10%-a próbált ki életében legalább egyszer valamilyen illegális szert, ez az arány megduplázódott 1999-re (19,1%). Az ezt követő négy évben újabb növekedés volt tapasztalható, a 2003-ban megkérdezettek már 26,5%-a számolt be droghasználatól. A legnépszerűbb drog mind 1995-ben, mind 1999-ben a marihuána és a hasis volt. A szintetikus drogok kipróbálási aránya 1% alatti értékről 4% felettre ugrott, ilyen ütemben emelkedett az LSD-t kipróbálók aránya is. Kisebb arányú volt a növekedés a nyugtatók (8,6%, illetve 11,6%), valamint az alkohol és gyógyszer együttes (9,5%, illetve 11,4%) használata esetében.

Droghasználat háttértényezői

A droghasználat egy komplex, bio-pszicho-szociális jelenség, ezért ez a magatartási forma csak a biológiai, pszichikai és társadalmi okok együttes tanulmányozásával érthető meg (Pikó, 2004a).

A drogfogyasztás mechanizmusai alapvetően biokémiai jellegűek, s ennek alapján a hatásmechanizmusok pontosan feltérképezhetők. A neurobiológiai háttér megismerése segít megérteni azt a jelenséget, melyet biológiai sérülékenységnek

nevezünk, jelen tanulmányunk azonban nem célja ezen tényezők feltárása.

A függőség kialakulásában a biokémiai folyamatok mellett számos pszichikai tényező is szerepet játszik. A függőségek kialakulásában alapvető jelentősége van a kötődési problémáknak, és a társas készségek funkció zavarainak (Pikó, 2002b).

Jelen vizsgálatunk célcsoportja lakóotthonban élő fiatalok, a vizsgálni kívánt populáció tagjainak számos vizsgálat alapján problémáik vannak mind a kötődéssel mind a megfelelő társas kapcsolatok kialakításával.

Korábbi vizsgálatok eredményei alapján a függőségek kapcsán a nemek között is találunk különbséget, a fiúk felülreprezentáltak az illegális szereket kipróbálók körében, míg a legális szerekekkel való visszaélés esetében fordított a nemi tendencia.

A társas hatások a függőségekben kiemelt szerepet játszanak. A serdülőkori drogfogyasztások egyik meghatározó tényezője a kortársak hatása. Az első dohányzás, vagy az első drogfogyasztás is legtöbbször baráti társaságban történik, ezt követően pedig a kortársak a szerhasználat megerősítésében játszanak szerepet. Minél több, szerfogyasztó barátja van a fiatalnak, annál erősebb a kortárs hatás, különösen erős az úgynevezett legjobb barát hatása. Poikolainen (2002) szerint a szerfogyasztó baráttal rendelkező fiatalok a legtöbb esetben maguk is fogyasztókká válnak, ha pedig egy újonnan választott legjobb barát droghasználó, ők maguk is nagyobb eséllyel szoknak rá valamilyen szerre, ennek háttere érzelmi oldalról közelíthető meg, hiszen az elfogadottság nagyon fontos a fiatalok identitáskeresésében, ehhez pedig az együtt elfogyasztott drog hozzájárulhat.

A társadalmi-kulturális megközelítés szerint a legális és illegális szerhasználat szorosan összefügg a deviancia jelenségével (Pikó, 2002b). A mai modern társadalmakban a függőségek és más devianciák száma ugrásszerűen megnőtt, hiszen a természetes körülmények között élő ember életfeltételei teljesen mások voltak, mint a mai, civilizált kultúrákban élőké. A függőséget okozó szerekekkel való megismerkedés a legtöbb esetben serdülő- vagy ifjúkorban történik. Az a norma-rendszer, amit a fiatalok felé

közvetítünk magában foglalja azt, hogy a cigaretta, az alkohol, a korai szexuális aktivitáshoz hasonlóan a felnőttek szabad világát szimbolizálja, amelyek a gyermekek számára még nem megengedettek. E tevékenységekkel a serdülők átmenetileg átélhetik a felnőtt státuszt, emiatt rendkívül csábító számukra ezek megszerzésük.

Drogfogyasztás rizikó és protektív tényezői

A rizikótényezők között szerepel a rossz iskolai teljesítmény miatt átélt kudarcok és frusztráció, melynek hatására az iskolai környezettel való konfliktusok sora alakul ki, ez viszont ahhoz vezet, hogy a fiatal egyre kevésbe fogadja el az iskolai értékrendet, ami a tanulmányi eredmények, valamint a tanulmányi motiváció további romlásához vezet. A témában született vizsgálatokban pedig a dohányzással és drogfogyasztással kapcsolatban gyakran felbukkan az iskolai kudarc jelentősége. Emellett azt is láthatjuk, hogy a tanulási nehézségek és a káros szenvedélyek szoros összefüggést mutatnak antiszociális és agresszív viselkedéses elemekkel.

Ezek mellett a problémás viselkedés szempontjából kiemelt jelentősége van a családi konfliktusoknak, a szülőkkel való rossz viszonynak, a bizalom hiányának, a szülői bántalmazásnak. A családon belüli bántalmazások megfigyelőjének lenni, vagy elszenvedni azt szinte egyet jelent a depresszióval, ez pedig nagyon gyakran ahhoz vezet a fiatalt, hogy pszichés, magatartási és tanulási zavar alakul ki nála, valamint függőséghez vezető szerfogyasztás jelenik meg az életében.

A családi struktúra felbomlása is hajlamosíthatja a fiatalokat a különböző problémás viselkedésre (Pikó, 2000b). A családi kapcsolatok mellett a serdülőkor elején válnak szinte legfontosabb szocializációs szintérré a kortárs csoportok. A témában született vizsgálatok pedig egyértelműen rámutatnak arra, hogy a kortárs cso-

portok, de legfőbb a deviáns kortárs csoportok, a „bandák” szerepe kiemelkedő jelentőséggel bír a problémás viselkedés (dohányzás, drogfogyasztás, agresszivitás, deviancia) kialakulásában.

A rizikófaktorok közé sorolható az is, hogy a kábítószer fogyasztásnak vannak pozitív hatásai is, mint például a feszültségoldás, izgalmas élményeket okozhat, hangulatot javíthat. Ezek miatt a pozitív hatások miatt is válhat vonzóvá a fiatalok számára a szerek fogyasztása. Még akkor sem halványul ez a vonzalom, ha a szer fogyasztása együtt jár bizonyos negatív fizikai tünetekkel, mint a hányinger, rosszullét, fejfájás, erős szívdobogás vagy erős hallucinációk, félelemérzés. Mindemellett az elmúlt években ug-rásszerűen megnövekedett az illegális szerek kínálata. Ebből az következik, hogy egyre könnyebben és egyre olcsóbban tudnak hozzájutni a fogyasztók (Rácz, 2000). Rácz (2000) vizsgálatából ki-derül, hogy a drogfogyasztó fiatalok családjában gyakoribb:

1. a családi diszharmónia, a szülők konfliktusos kapcsolata, a válás
2. a túl merev nevelés
3. a büntetés, a negatív értékelés túlzott aránya
4. kevés közös családi együttlét
5. a szülők deviáns viselkedése
6. a szülők túlzott elfogadása, kevés időtöltés a gyermekkel
7. az anya dominanciája
8. az apa hiánya a családban
9. az apa távolságtartó, hideg magatartása
10. anya túl szorosan köti magához gyermekét
11. a korai, váratlan veszteségek
12. a családtagok nem tanulják meg érzéseiket, problémáikat kezelni
13. nem tudják, hogy oldják meg problémáikat
14. az őszinteség hiánya önmagukkal, családtagokkal szemben
15. a családi szerepek felcserélődnek
16. az egymásra mutogatás, a vádaskodás

A szerhasználat esetében protektív tényezőkről is beszélhetünk. Ezek között szerepelnek személyes tényezők, melyek közül kiemelkedő jelentőséggel bír az önbizalom, valamint az én-hatékonyság, hiszen ezek az egészséges személyiségfejlődés ismérvei. Amennyiben a fiatal egészséges, önbizalommal teli, akkor képes megbirkózni a konfliktusokkal, és képes nemet mondani a káros szenvedélyekre. Vagyis csökken a pszichés problémák, az identitászavarok és ezzel egyidőben a káros szenvedélyek kialakulásának valószínűsége is. A protektív tényezők között szerepel a családdal eltöltött idő mennyisége is, hiszen ez a káros szenvedélyek és egyéb problémás viselkedés ellen hat, ugyanis a szülői kontroll csökkenti a túlzott alkoholfogyasztást és a drogfogyasztás kipróbálását. Jelentős szerepet játszik a védelemben az iskola is, ahol a tanárok modellként jelennek meg a fiatalok életében, és az iskola számos, nem destruktív öröm forrása lehet a serdülők számára, valamint megvédheti őket a deviáns csoportoktól a kontroll, és az alternatív lehetőségek bemutatása révén. Emellett az iskola a társas támogatás színtere is lehet, ahol a szociális készségek fejlődhetnek, melyek segítik a káros szenvedélyek megelőzését, vagyis az iskolában kialakuló kötődések, alternatív utak lehetnek, valamint a fejlődés melletti elköteleződés a káros szenvedélyek ellen ható tényezők lehetnek.

RIZIKÓFAKTOROK

- rossz iskolai teljesítmény
- az iskolai környezet el nem fogadása
- tanulási nehézségek
- problémaviselkedés, antiszociális és agresszív késztetések
- a lelki élet zavarai, depresszió, szorongás
- kortárshatás, káros szerekekkel élő barátok, bandatagság
- rossz szülő-gyermek kapcsolat, szülői bántalmazás
- alacsony társadalmi helyzet (dohányzás), túl sok zsebpénz

KOCKÁZATI MAGATARTÁS

PROTEKTÍV (VÉDŐ) FAKTOROK

- önbizalom, megfelelő konfliktusmegoldási képesség
- társas kapcsolatok minősége
- bizalmas kapcsolat a szülőkkel, a családi kapcsolatok biztonsága, beszélgetések a családban
- problémák megbeszélése a tanárokkal, jó tanár-diák viszony
- szülői kontroll
- kreativitás fejlesztése
- közösségbe tartozás, rendszeres sportolás, szakkörök, egyéb hobbitevékenységek
- vallásos közösségbe tartozás

1.sz kép: A legális és illegális szerek fogyasztásának rizikó- és protektív tényezői (Pikó, 2006)

Vizsgálat bemutatása

Vizsgálatunk célja volt, hogy képet kapjunk a nyíregyházi nevelőszülőknél élő fiatalok alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásairól. A vizsgált fiatalok alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásait, ezzel kapcsolatos attitűdjeiket, indítékaikat mértük fel, valamint megvizsgáltuk a legveszélyesebb szocio-demográfiai jellemzőket is.

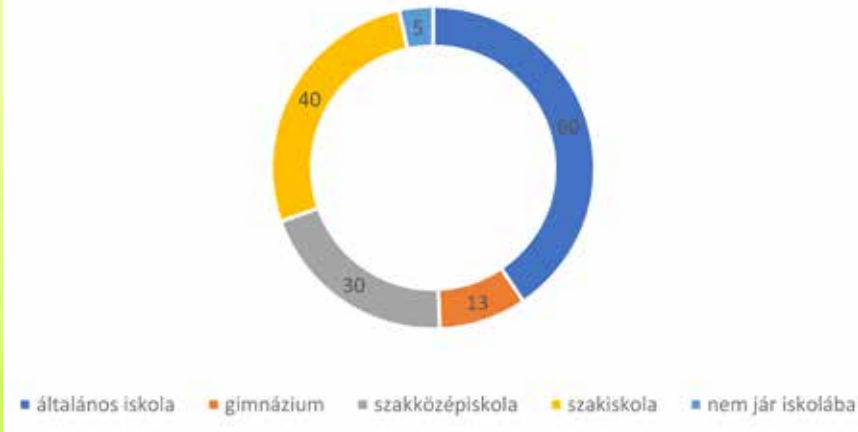
Vizsgálati minta

A vizsgálatban 150, nevelőszülőnél élő fiatal vett részt. 2002 óta már a nevelőszülőknél elhelyezett gyerekek száma meghaladja az egyéb gyermekvédelmi szakellátásban lévő gyerekek számát (Papházi és Szikulai, 2008). A nevelőszülőkhöz azok a gyerekek kerülnek, mentális fejlődése megfelelő, alacsonyabb életkorúak és problémamentesek. A vizsgált minta azonban minden tagja alacsony jövedelemmel rendelkező családokból kiemelt (ennek leggyakoribb oka környezeti, azaz nevelési problémák, szülők életvitele, családi konfliktusok magatartási, anyagi, de előfordul, hogy bántalmazás, elhanyagolás vagy veszélyeztetés), a gyermekvédelmi rendszerrel kapcsolatba kerülő fiatal. Ezeknél a fiataloknál a vérszerinti család illetve az egészséges családi háttér a nevelőszülőkhöz kerülésig hiányzott, ezáltal sok esetben éveket zavart szenved a családi szocializáció, ezalatt az idő alatt érzelmi hátrányba kerültek, valamint sok esetben a kezdeti éveikben megtapasztalták a szülők deviáns viselkedését, ami negatívan befolyásolta fejlődésüket (Fejes és Józsa, 2005). A nevelőszülőknél élő fiatalok nagy része olyan családi közegből kerül kiemelésre, ami semmiképpen nem kedvez az egészséges fejlődésnek, és gyakran kerülnek egy olyan szociális közegbe, ahol az őket körülvevő többi fiatal is hasonló környezetből származik.

A jelen vizsgálatban résztvevők átlagéletkora 15,36, nevelőszülőknél átlagosan 8,58 éve élnek. A vizsgálatban 78 (52%) fiú és 72 (48%) lány vett részt, tanulmányi átlaguk 3,55. A következő diagramon (1.sz. ábra) látható a vizsgálatban résztvevő fiatalok iskola típus szerinti megoszlása. Az adatok alapján is jól látható, hogy a vizsgált fiatalok tanulmányi eredményei alacsony szintűek, a vizsgált minta 40%-a még általános iskolába jár, valamint alacsony azon diákok aránya, akik gimnáziumban tanulnak (14,7%), a középiskolai szinten tanuló diákok 36,5%-a szakközépiskolába jár, 48,8%-uk pedig szakiskolába jár, azaz érettségit jelen tanulmányuk végén a középiskolás minta közel fele nem szerez.

Iskola típus szerinti megoszlás

1.sz. ábra: a vizsgált minta iskolatípus szerinti megoszlása

Vizsgálati módszer

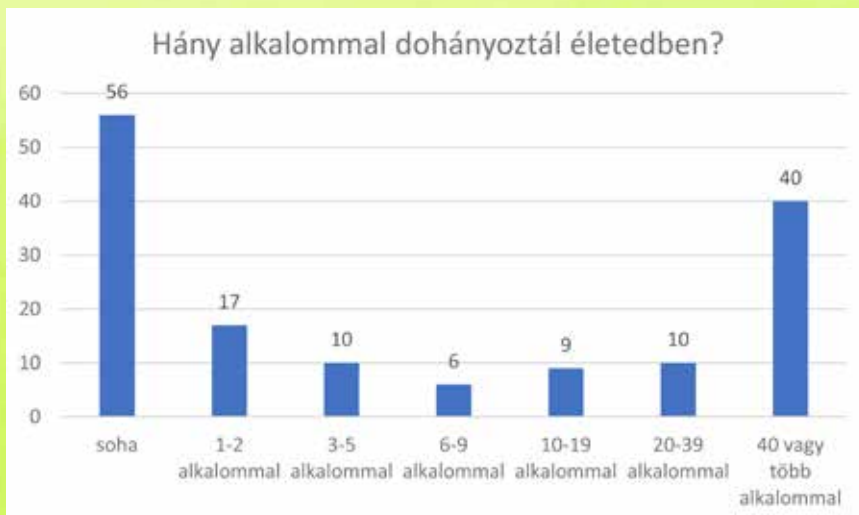
A vizsgálatban használt kérdőív battéria (1.számú melléklet) első részében demográfiai tényezőket tártunk fel majd az **ESPAD** (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) egyes elemeit használtuk. A kérdőív ezen része kitér a dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás különböző aspektusaira. A dohányzás kapcsán kitér a kérdőív arra, hogy élete során hányszor dohányzott először a kitöltő, hány évesen dohányzott először, milyen gyakran dohányzik jelenleg. Az alkoholfogyasztás és drogfogyasztás esetében részletesebb képet kapunk a kitöltőkről, hiszen ott alkohol- és drogtípusonként derül ki a kipróbálás száma, az első használat ideje. Mindezek mellett a teljesség igénye nélkül a kérdőív destruktív viselkedési elemeket, önbántalmazással kapcsolatos viselkedéseket, negatív fiziológiai tényezőket, szabálykövetést, étellel és szülőkkel való elégedettséget is mér.

A következőkben szenvedély-csoportonként bemutatom a vizsgálatunk eredményeit, majd az alapvető pszichológiai szükségletek hatásait ismertetem a különböző káros szenvedélyek kapcsán.

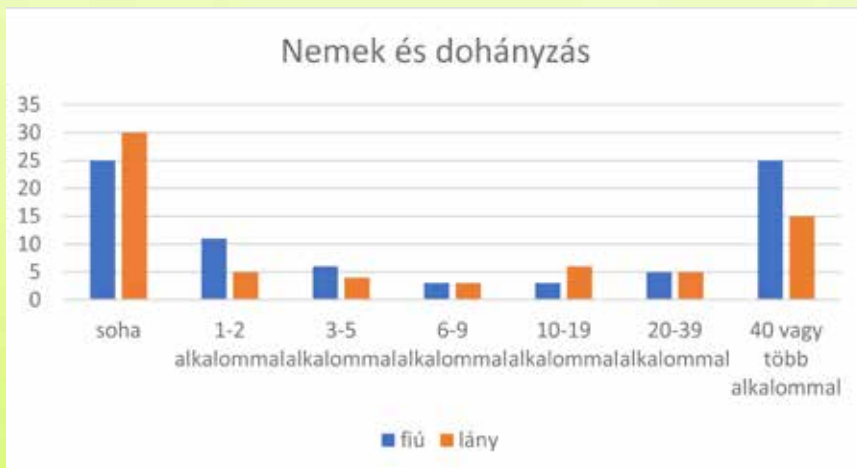
Dohányzás

A fiatalok körében az egyik legelterjedtebb káros szenvedély típusa a dohányzás. Ezt bizonyítja azon eredményünk is, mely szerint a megkérdezett fiatalok közül csupán 56 (37,8%) fő válaszolta azt, hogy soha nem próbálta a dohányzást. 11,4%-uk (17 fő) csupán 1-2 alkalommal dohányzott eddigi élete során, azonban a vizsgált minta majdnem harmada, 27% (40 fő) több mint 40 alkalommal dohányzott eddigi élete során. (2. sz. ábra)

2.sz. ábra: a vizsgált minta dohányzási szokásai

A dohányzás kapcsán érdekes különbséget találunk a nemek között (3.sz. ábra). A beérkezett adatok alapján 68 lánytól és 78 fiútól kaptunk válaszokat. Ezek alapján elmondható, hogy a lányok 44,1%-a (30 fő) nem próbálta soha a dohányzást, ez az arány a fiúknál 32,1% (25 fő). Ez a tendenciabeli különbség a skála másik végén is megmutatkozik, hiszen a 40 vagy több alkalommal dohányzó lányok aránya 22,1% (15 fő), ezzel szemben a fiúknál ez az arány szintén magasabb: 32,1% (25 fő).

3.sz ábra: a vizsgált minta dohányzási szokásainak nemek szerinti megoszlása

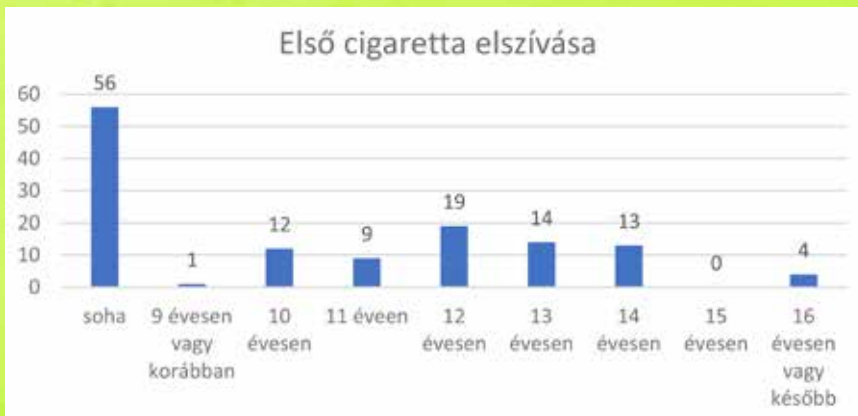
Talán még ennél is megdöbbentőbb eredményeket láthatunk, ha azt vizsgáljuk, hogy a kitöltők életkora szerint hogyan oszlik meg a válaszok aránya (4.sz. ábra). A legnagyobb arányban a 13-17 éves korosztály képviselteti magát a mintában, azonban, ha a következő diagramon bemutatott eredményeket nézzük, akkor látható, hogy már a 9 éves kitöltő is próbálta a dohányzást 3-5 alkalommal, a 13 év felettiek közel harmada 29,6%-a 40, vagy több alkalommal cigarettázott eddigi élete során, a 13-19 éves kitöltők között minden korosztályban vannak, akik legalább 40 alkalommal dohányoztak életük során.

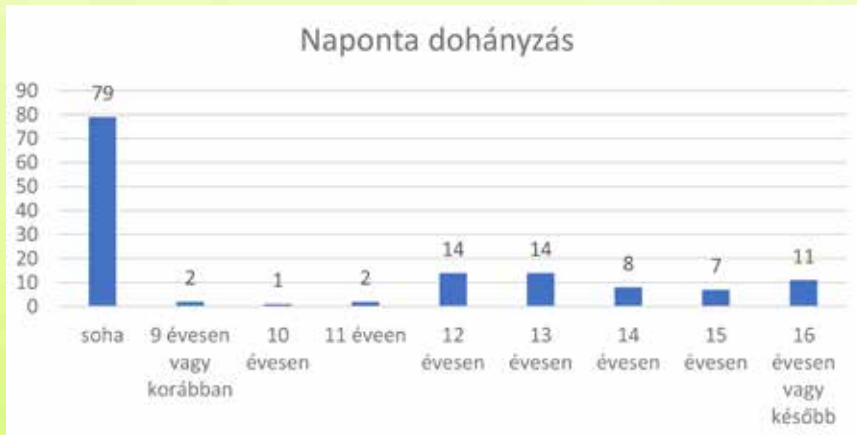
4.sz. ábra: a vizsgált minta dohányzási szokásainak életkor szerinti megoszlása

Érdekes eredményekről számolhatunk be az első dohányzás életkorát (5.sz. ábra) tekintve is, illetve abban a vonatkozásban is, hogy hogyan vélekednek a fiatalok arról, hogy hány éves koruktól dohányoznak naponta (6.sz. ábra). Azt a két kérdéskört megvizsgálva azt láthatjuk, hogy a beérkezett válaszok alapján a dohányzást kipróbáló megkérdezettek nagyszázalékban (91,52%) 12 éves koruk után szívják el az első cigarettát.

5.sz. ábra: a vizsgált minta első cigaretta elszívásának életkor szerinti megoszlása

6.sz. ábra: a vizsgált minta naponta cigarettázásának életkor szerinti megoszlása

A dohányzás és a szocio-demográfiai státust összefüggéseit is elemzés alá vetettük. Első lépésben megvizsgáltuk, hogy a fiatal korban megjelenő egyéb destruktív viselkedések és krízishelyzetek, illetve a dohányzás gyakorisága között találunk-e összefüggéseket. A destruktív viselkedések között felmértük a verekedések, védekezés nélküli, meggondolatlan szexuális kapcsolatok, illetve a rendőrséggel való problémák számát, a krízishelyzetek között pedig a balesetek, szülőkkel való konfliktusok, rossz iskolai teljesítmény gyakoriságára kérdeztünk rá. Ezen adatokat SPSS statisztikai program segítségével megvizsgálva az elmúlt 30 nap dohányzási gyakorisága (ami ezen krízishelyzetek okozta stressz levezetésére is alkalmas káros módszer) és az elmúlt 12 hónapban mutatott destruktív viselkedések és krízishelyzetek száma közötti korrelációkat. Szignifikáns, erős, pozitív összefüggést találtunk ($r=0.460$, $p=0,000$) a destruktív viselkedés és krízishelyzetek számossága, valamint a dohányzás gyakorisága között, azaz minél több destruktív viselkedést produkál egy fiatal vagy minél több krízishelyzeten esett át az elmúlt egy évben annál gyakoribb a cigarettázás a vizsgált fiatalok körében.

Két tényező kiemelése volt a második lépés, a sportolás és az éjszakai szórakozás hatását vizsgáltuk meg. A sport kapcsán negatív irányú összefüggést kaptunk, vagyis minél gyakrabban sportol valaki, annál alacsonyabb gyakoriságú dohányzásról számolt be a

kérdőívben ($r=-0,349$, $p=0,000$), ezzel szemben a szórakozóhelyek látogatásának gyakorisága és a dohányzás gyakorisága között pozitív irányú kapcsolat mutatható ki ($r=0,475$, $p=0,000$), vagyis a szórakozóhelyek rendszeres látogatói nagyobb gyakoriságú dohányzásról számoltak be.

Ezek után megvizsgáltuk, hogy a cigarettázás veszélyének megítélése és a dohányzás gyakorisága között találunk-e valamilyen összefüggést. A két tényező között korrelációt számoltunk ($r=-0,536$, $p=0,000$) mely alapján elmondhatjuk, hogy minél veszélyesebbnek ítélik a vizsgált fiatalok a dohányzást annál ritkábban dohányoznak.

Mindemellett érdemes figyelmet fordítani a dohányzás gyakorisága és a vérszerinti szülőkkel való kapcsolat minősége, valamint a saját életkörülmények megítélése közötti kapcsolat feltárására is. Ezen eredmények azt mutatják, hogy a vizsgált populáció minél elégedettebb az életkörülményeivel annál kevesebbet dohányzott az elmúlt 30 napban ($r=-0,291$, $p=0,000$). A vérszerinti szülőkkel való kapcsolat és a dohányzás gyakorisága között az édesanya vonatkozásában negatív irányú összefüggést találtunk. Az édesanyával való kapcsolat elégedettsége és a dohányzás gyakorisága közötti negatív irányú összefüggés mutatkozik ($r=-0,266$, $p=0,001$), az édesapával való kapcsolat esetében is szignifikáns kapcsolatot találtunk ($r=-0,233$, $p=0,005$).

Végül megvizsgáltuk, hogy a vizsgált fiatalok hogyan viszonyulnak a szabályok betartásához, és mennyire gondolják, hogy a környezetükben lévő emberek megbízhatóak. Ezen adatokat szintén összefüggésbe állítottuk a dohányzás gyakoriságával. Eredményeink azt mutatják, hogy azon fiatalok gyakrabban dohányoznak, akik kevésbé érzik úgy, hogy be kell tartaniuk a szabályokat, sőt úgy gondolják, hogy bármilyen szabályt megszeghetnek és ők maguk dönthetik el, hogy melyek azok a szabályok, amiket betartanak és melyeket nem ($r=0,460$, $p=0,000$). Emellett pedig minél inkább úgy érzi a fiatal, hogy nehéz az emberekben megbízni és nem lehet biztos soha semmiben, annál gyakoribban dohányoznak ($r=0,203$, $p=0,014$).

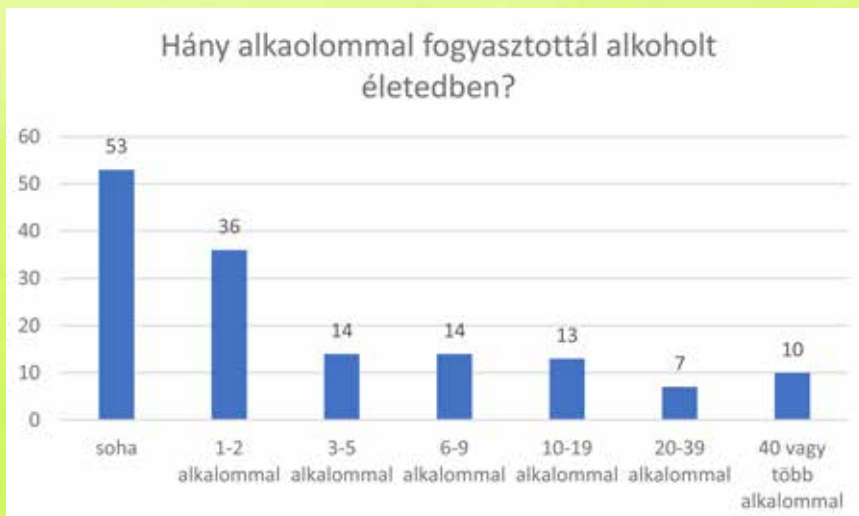

A dohányzás összefüggéseivel kapcsolatban tehát elmondhatjuk, hogy a vizsgált kiemelten veszélyeztetett fiatalok korai életükben kezdenek dohányozni, a szabadidő eltöltése egy fontos tényező a dohányzás tekintetében, hiszen a sportot rendszeresen űzők alacsonyabb dohányzási gyakoriságot mutatnak, ellenben a szórakozóhelyet rendszeresen látogató fiatalokkal, akik gyakrabban cigarettáznak. Fontos eredmény, hogy a dohányzás veszélyeinek tudatosulása csökkenti a cigarettázás gyakoriságát. Emellett a fiatalok életében megjelenő egyéb destruktív viselkedés, a krízishelyzetek összefüggésben vannak a dohányzás mértékével. Mindemellett pedig a saját életkörülményük megítélése és az édesanyjával és édesapjával való kapcsolat is összefüggésben van a dohányzás gyakoriságával. Végül pedig azt találtuk, hogy a megkérdezett fiatalok szabályokhoz való viszonya és a dohányzás gyakorisága összefügg egymással, valamint a világba és környezetükbe vetett bizalom mértéke is befolyásolhatja a cigarettázás gyakoriságát.

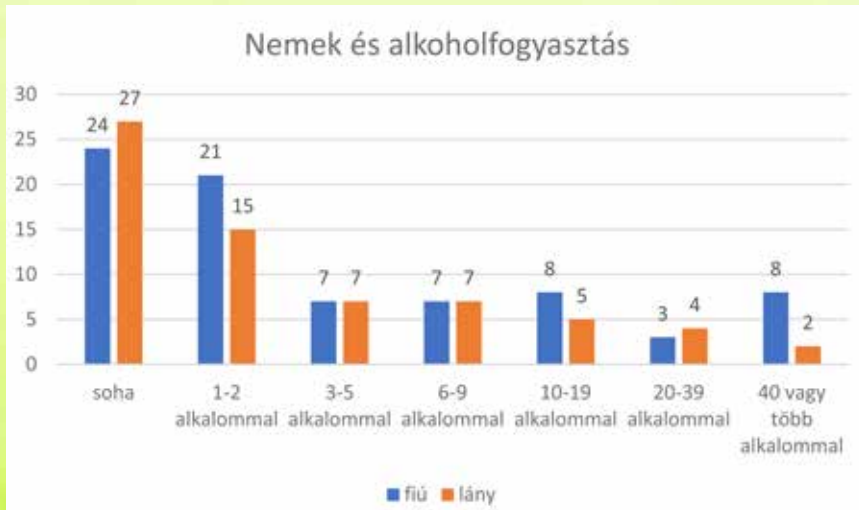
Alkohol fogyasztás

A következőekben az alkoholfogyasztással kapcsolatos eredményinket mutatjuk be. A megkérdezett fiatalok több, mint harmada (36,1%) eddigi élete során soha nem fogyasztott alkoholt, vagyis a megkérdezettek majdnem kétharmada (63,9%) minimum egyszer élete során kipróbálta az alkoholt, azonban azon fiatalok aránya alacsony (6,8%), akik eddig több mint 40szer fogyasztottak bármilyen alkoholt (7.sz. ábra).

7.sz. ábra: a vizsgált minta alkohol fogyasztásának gyakorisága

Az alkoholfogyasztás szempontjából is megvizsgáltuk, hogy a nemek közötti összehasonlítás során milyen különbségeket tapasztalunk (8.sz. ábra). 78 fiú és 67 lány adatait elemezve azt látjuk, hogy a megkérdezett lányok 40,1%-a soha nem ivott alkoholt, a fiúk esetében ez az arány 30,7%. Emellett a lányok között alig találtunk olyat, aki 40nél többször fogyasztott alkoholt (2,9%), a fiúk 10,3%-ára azonban ez igaz.

8.sz. ábra: a vizsgált minta alkoholfogyasztásának nemek szerinti megoszlása

Ezt követően az alkohol szempontjából is megvizsgáltuk, azt, hogy a kitöltők életkora szerint hogyan oszlik meg a válaszok aránya (9.sz ábra). Az eredmények alapján elmondható, hogy nem találunk olyan korosztályt a vizsgált mintában, akik között legalább egy fiatal ne próbálta volna az alkoholfogyasztást. Ahogyan a diagramon is jól látszik, ezen probléma esetében is a serdülőkorú fiatalok, főként a 15-17 év közöttiek a legveszélyeztetettebbek.

9.sz. ábra: a vizsgált minta alkoholfogyasztásának életkor szerinti megoszlása

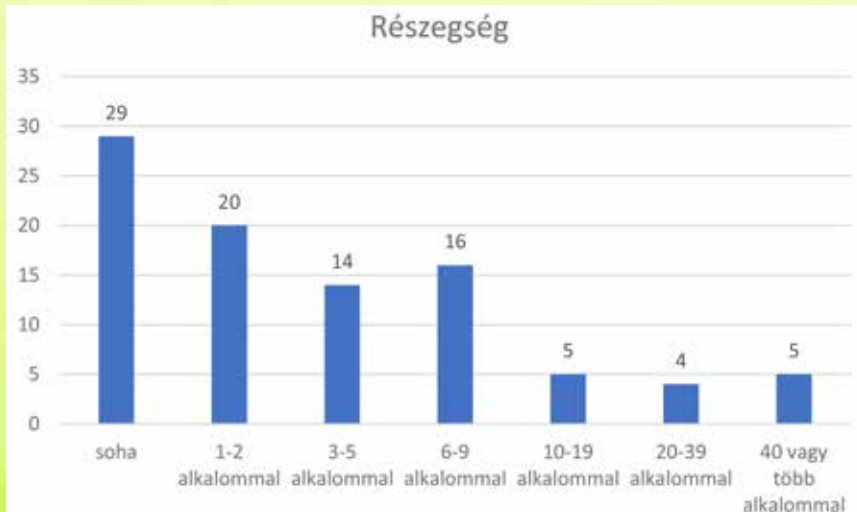

A következő lépésként megvizsgáltuk, hogy a különböző erősségű alkohol tartalmú italokat, illetve a részegséget hány éves korban próbálták ki először a fiatalok (10.sz ábra). Az eredmények alapján átható, hogy nagyszázalékban soha nem próbálták a fiatalok a különböző típusú alkoholokat, azonban, azok között, akik legalább egyszer megkóstolták ezeket nagyon fiatal életkorban jellemző ezek kipróbálása. A sört a megkérdezettek 42%-a, az alkoholos üdítőket 29,33%-a, a bort 32%-a, a tömény alkoholt pedig 20,6%-a 14 éves kor alatt próbálta először. A részegséget vizsgálva azt találjuk, a válaszadók 18%-a 14 éves kor előtt részegedett le először, ha ezt az arányt csak azok között számoljuk, akik életükben egyszer legalább részegek voltak, akkor ezen fiatalok 77,27%-a 14 éves korukat megelőzően részegedtek le először.

10.sz. ábra: a vizsgált minta különböző típusú alkoholok fogyasztásának életkor szerinti megoszlása

Az alkoholfogyasztás mértékét is felmértük a megkérdezettek körében, ennek eredményeit mutatom be a következőekben (11. sz ábra). A 93 válasz alapján a megkérdezettek majdnem harmada (31,2%) soha nem fogyasztott annyi alkoholt, hogy az részegséget okozzon, azonban 68,8%-uk viszont legalább egyszer részeg volt.

11.sz. ábra: a vizsgált minta alkoholfogyasztásának mértéke szerinti megoszlása

Ahogy a dohányzás esetében úgy az alkohol fogyasztás vizsgálata során is figyelmet fordítottunk arra, hogy a szocio-demográfiai státusz hogyan befolyásolja az alkoholfogyasztás gyakoriságát. Első lépésben ebben az esetben is megvizsgáltuk, hogy a fiatal korban megjelenő egyéb destruktív viselkedések és krízishelyzetek, illetve az alkoholfogyasztás gyakorisága között találunk-e összefüggéseket. Az eredmények alapján elmúlt 12 hónapban mutatott destruktív viselkedések és krízishelyzetek száma és az elmúlt 12 hónapban az alkohol fogyasztás gyakorisága között szignifikáns pozitív összefüggést találtunk ($r=0.509$, $p=0,000$). Azaz minél több destruktív viselkedést produkál egy fiatal vagy minél több krízishelyzeten esett át az elmúlt egy évben annál gyakoribb az alkoholfogyasztás a vizsgált fiatalok körében.

Megvizsgáltuk, hogy a sportolás és az éjszakai szórakozás milyen összefüggést mutat az alkoholfogyasztás gyakoriságával. A sport kapcsán szignifikáns összefüggés nem mutatható ki ($r=-0,174$, $p=0,039$), azonban a szórakozóhelyek látogatásának gyakorisága és az alkoholfogyasztás gyakorisága között erős pozitív irányú kapcsolatot találtunk ($r=0,504$, $p=0,000$), vagyis a szórakozóhelyek rendszeres látogatói nagyobb gyakoriságú alkoholfogyasztásról számoltak be.

Ezek után megvizsgáltuk, hogy az alkoholfogyasztás veszélyének megítélése és az alkoholfogyasztás gyakorisága között milyen összefüggés mutatható ki. A két tényező között korrelációt számoltunk ($r=-0,507$, $p=0,000$) mely alapján elmondhatjuk, hogy minél veszélyesebbnek ítélik a vizsgált fiatalok az alkoholfogyasztást annál ritkábban isznak alkoholt.

Ezek mellett felmértük, hogy alkohol hatására milyen pozitív (pl.: ellazulok, feloldódom, boldognak érzem magam, jól szórakozok) és negatív (pl.: problémám lenne a rendőrséggel, árt az egészségemnek, másnapos lennék) következmények jelennek meg a fiatalok viselkedésében. Ezek összefüggéseit is megvizsgáltuk az alkoholfogyasztás gyakoriságával. Az alkoholfogyasztás pozitív hatásait átélők és az alkoholfogyasztás gyakorisága között pozitív kapcsolatot ($r=0,332$, $p=0,000$) tártunk fel, vagyis minél több pozitív hatást él át a fiatal alkoholfogyasztás hatására, annál gyakrabban fogyaszt alkoholt. Az alkoholfogyasztás negatív következményei ezzel ellentétes összefüggést mutatnak az alkoholfogyasztás gyakoriságával ($r=-0,196$, $p=0,023$). Vagyis az alkoholfogyasztás negatív következményei összefüggésben vannak a vizsgált fiatalok alkoholfogyasztási szokásaival, vagyis tisztában vannak az alkoholfogyasztás negatív következményeivel, és ennek hatására kevesebbet isznak.

Következő lépésként az alkoholfogyasztás esetében is megvizsgáltuk a vérszerinti szülőkkal való kapcsolat minőségének (apa: $r=-0,176$, $p=0,036$; anya: $r=-0,191$, $p=0,022$), valamint a saját életkörülmények megítélésének ($r=0,156$, $p=0,066$) összefüggéseit az alkoholfogyasztás gyakoriságával. A szülőkkal való kapcsolat minősége és az alkoholfogyasztás gyakorisága között szignifikáns negatív összefüggést találtunk, vagyis minél elégedettebb a fiatal a szüleivel való kapcsolattal, annál kevesebbszer fordul elő vele, hogy alkoholt fogyaszt. A saját életminőség megítélése és az alkoholfogyasztási szokások között nem találtunk szignifikáns összefüggést.

Emellett feltártuk a fiatalok szabályok betartásához való viszonyát, valamint azt, hogy mennyire gondolják, hogy a környezetükben lévő emberek megbízhatóak, majd adataikat összevetettük az alkoholfogyasztás gyakoriságával. Eredményeink alapján minél kevésbé érzi úgy a fiatal, hogy be kell tartania a szabályo-

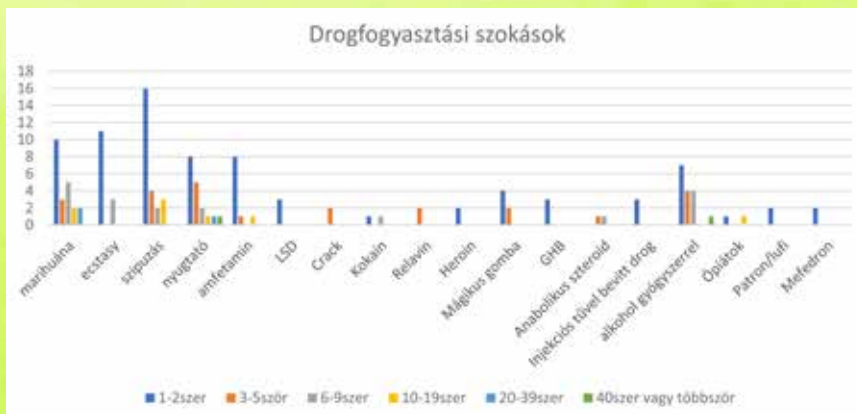
kat, sőt úgy érzi, hogy bármilyen szabályt megszeghet és ő maga döntheti el, hogy melyek azok a szabályok, amiket neki be kell tartania, annál gyakrabban fogyaszt alkoholt ($r=0,323$, $p=0,000$). A biztonságérzet esetében arra a következtetésre jutottunk, hogy minél kevésbé bízhat meg a környezetében lévő emberekben a fiatal annál gyakrabban fordul elő vele, hogy alkoholt iszik ($r=0,208$, $p=0,012$)

Az alkoholfogyasztás összefüggéseivel kapcsolatban tehát elmondhatjuk, hogy a megkérdezett, kiemelten veszélyeztetett fiatalok korai életévükben próbálják ki az alkoholt, valamint, hogy a szórakozóhelyet rendszeresen látogató fiatalok gyakrabban fogyasztanak alkoholt. Fontos eredmény, hogy az alkoholfogyasztás veszélyeinek tudatosulása csökkenti az alkoholfogyasztás gyakoriságát, valamint az alkohol negatív hatásait megtapasztaló fiatalok ritkábban fogyasztanak alkoholt, azonban az alkohol pozitív hatásait megtapasztaló fiatalok körében gyakoribb az alkoholfogyasztás. Emellett a fiatalok életében megjelenő egyéb destruktív viselkedés, a krízishelyzetek összefüggésben vannak az alkoholfogyasztás gyakoriságával. Mindemellett pedig a környezetükben található emberek megbízhatósága és az alkoholfogyasztás gyakorisága összefüggésben áll egymással. Továbbá a szabályok elutasítása és az a szemlélet, hogy én bármit megtehetek szintén növeli az alkoholfogyasztás gyakoriságát.

Kábítószer

A következőekben a drogfogyasztással kapcsolatos eredményeket mutatjuk be. Az egyes drogfajták fogyasztásának gyakoriságát összefoglaló diagramban azok számát, akik soha nem próbálták a különböző drogokat nem jelenítettük meg. 17 féle (illetve egy ál-drog) drogtípusról kérdeztük a fiatalokat, hogy életük során hányszor próbálták ki ezeket a tudatmódosító szereket. A felmért kábítószer fajták között nem találtunk olyat, amit legalább egy válaszadó ne próbált volna ki (12.sz ábra).

12.sz. ábra: a vizsgált minta drogfogyasztásának megoszlása

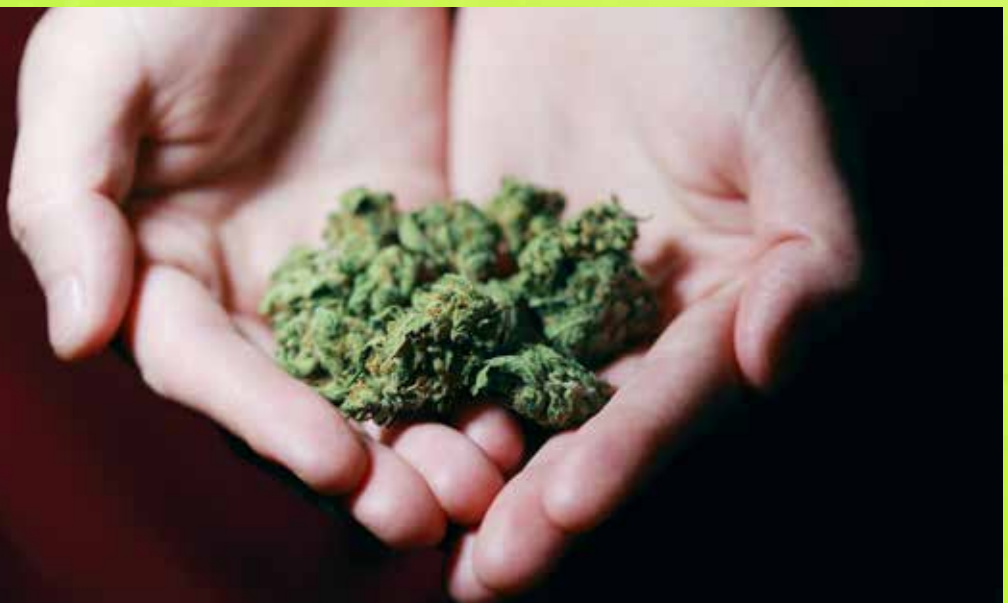
A válaszadók megbízhatóságát vizsgálva a kérdőívben egy ál-drogot (revalin) is beépítettünk, ezt mindösszesen két fő jelölte, ami a kitöltés reliabilitását bizonyítja.

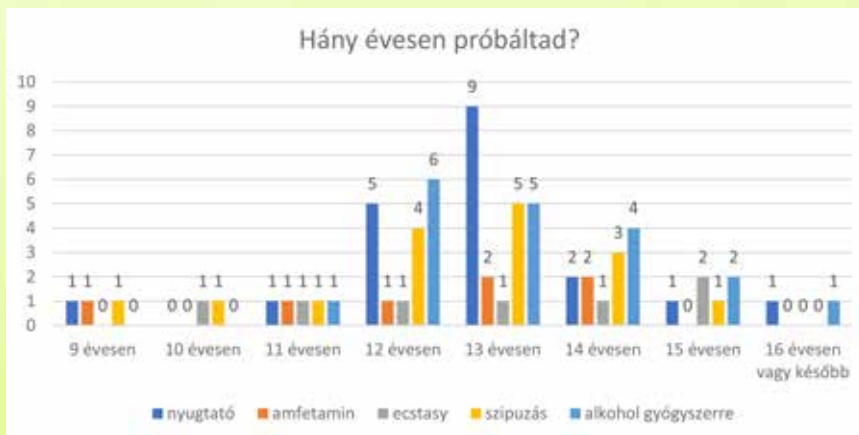
A legmagasabb arányban a szipuzást és a marihuánát próbálták ki a válaszadók. A szipuzást legalább egyszer kipróbálók aránya 16,6%, míg a marihuánát kipróbálók a minta 14,6%-át teszik ki. Érdeemes figyelni még az orvosi vény nélkül szerzett nyugtatót használók arányára (11,3%), a gyógyszerre alkoholt fogyasztók arányára (10%), valamint az ecstasyt kipróbálók arányára (9,3%) (13.sz ábra).

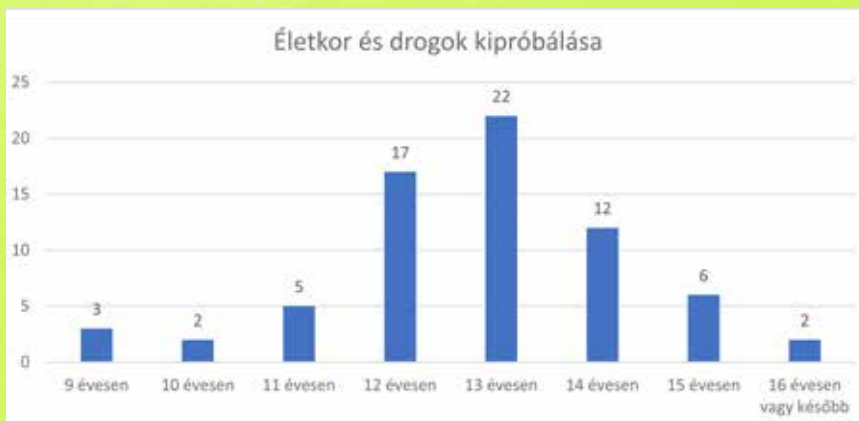
13.sz. ábra: a vizsgált minta drogfogyasztásának kábítószer típusok szerinti megoszlása

Az életkor vonatkozásában az első diagramon láthatjuk (14.sz ábra), hogy a különböző drogokat melyik életévükben hányan próbálták először. Már ezen az ábrán is látható, hogy igen fiatalon próbálnak ki különböző tudatmódosító szereket, azonban a második diagram (15.sz ábra) még beszédesebb, ezen jól látható, hogy a megkérdezett, drogot legalább egyszer kipróbált fiatalok, 88,4%-a 14 évesen vagy korábban találkozott először valamilyen tudatmódosító szerrel.

14.sz. ábra: a vizsgált minta drogfogyasztásának (típusonként) életkor szerinti megoszlása

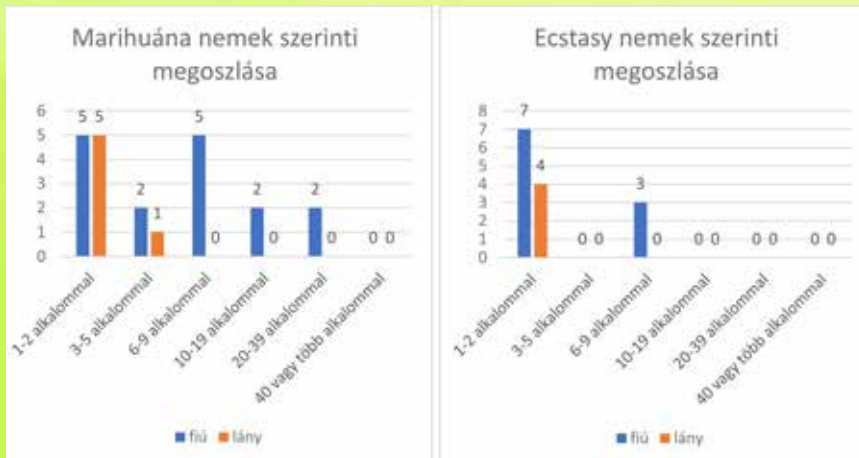

15.sz. ábra: a vizsgált minta első drogfogyasztásának életkor szerinti megoszlása

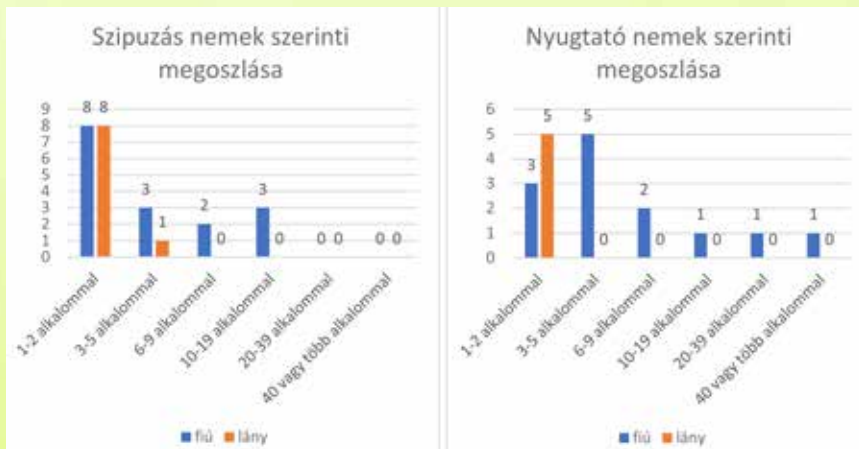

A következőkben bemutatjuk a különböző drog típusok nemek szerinti megoszlását. Tendenciát ezen eredményünkben is találunk, ahogy látható a marihuánát kipróbáló 22 fiatal közül 16 fiú (16.sz ábra), az ecstasy esetében (14 fő) szintén a fiúk vannak többen (10fő) (17.sz ábra), a szipuzást (25fő) megvizsgálva szintén nagyobb arányban vannak a fiúk (16fő) (18.sz ábra). A nyugatót legalább egyszer kipróbálók között a nemek közötti különbségek megmaradnak (13 fiú, 5 lány) (19.sz ábra). Amit még érdemes figyelembe venni, hogy a fiúk között több olyant találunk, akik több mint 10 alkalommal fogyasztottak valamilyen tiltott szert (10 fő), mint a lányok esetében, ahol több, mint 10 alkalommal egyikőjük sem próbált semmilyen drogot.

16, 17.sz. ábra: a vizsgált minta marihuána és ecstasy fogyasztásának gyakoriság szerinti megoszlása

18,19.sz. ábra: a vizsgált minta szipuzásának és nyugtató fogyasztásának gyakoriság szerinti megoszlása

A droghasználat során is megvizsgáltuk azon tényezők hatását, melyek befolyásolhatják azok kipróbálását. A marihuána, szipuzás, ecstasy, valamint a nyugtatók esetében összevetettük ezek fogyasztásának gyakoriságát a kitöltők által észlelt veszély mértékével, illetve azzal, hogy a válaszadónak van-e olyan idősebb testvére, valamint hány olyan barátja van, aki az adott kábítószerrel fogyasztja. Ez egy kiemelten fontos tényező, hiszen a kortárs csoport sajátos tulajdonságokkal, szokásokkal, kultúrával rendelkezik, ez képezi a fiatalok identitástudatának alapját.

A marihuána kipróbálásának gyakoriságát befolyásolja, hogy mennyire érzik a fiatalok veszélyesnek a fűvet ($r=-0,478$, $p=0,000$), illetve a fiatalok számára fontos kapcsolatok is hatással vannak erre. Az eredmények alapján minél több barátja van, aki marihuánát fogyaszt annál nagyobb az esélye annak, hogy ő maga is kipróbálja a fűvet ($r=0,427$, $p=0,000$), valamint az idősebb testvér hatása is ezzel egybehangzó ($r=0,127$, $p=0,001$).

A szipuzás kapcsán is ezzel egybecsengő eredményeket kapunk, hiszen a barátok szipuzása erős pozitív kapcsolatot mutat ennek kipróbálásával ($r=0,563$, $p=0,000$), ellenben az idősebb testvér szipuzása is pozitív kapcsolatot mutat annak kipróbálásával ($r=0,189$, $p=0,019$).

Az ecstasy esetében szintén ugyanilyen kapcsolatokat tártunk fel. Az ecstasy veszélyességének megítélése befolyásolja annak kipróbálását ($r=-0,392$, $p=0,000$), valamint a barátoktól látott használat is pozitív kapcsolatot mutat a kipróbálással ($r=0,546$, $p=0,000$), illetve az idősebb testvér szerhasználata szintén pozitívan kapcsolódik az ecstasy kipróbálásához ($r=0,201$, $p=0,023$).

A nyugtató esetében a többi illegális kábítószerrel ellentétek eredményeink. Bár a felmért gyakoriság az orvosi vény nélkül szerzett nyugtatókra vonatkozik, ennek ellenére a nyugtató nem tekinthető illegálisnak, ez magyarázhatja a többi tudatmódosító szer kapcsolataival ellentétes eredményünket. A nyugtató esetében csak a megítélt veszélyességgel találtunk szignifikáns negatív kapcsolatot, vagyis minél veszélyesebbnek ítéli a nyugtatók szedését a vizsgált minta, annál ritkábban próbálja ki azt ($r=-0,439$, $p=0,000$). A barátok ($r=0,561$, $p=0,062$) és az idősebb testvér ($r=0,020$, $p=0,812$) nyugtató használata nem mutat összefüggést annak kipróbálásával.

Következő lépésként összesítettük minden kitöltőnél, hogy hány olyan alkalmat jelölt, amikor valamilyen kábítószerrel használt. Ezen összesített alkalmak számának kapcsolatait vizsgáltuk meg az agresszív, önbántalmazó, destruktív viselkedések, fiziológiai működésben megjelenő negatív tényezők megjelenése kapcsán, illetve megvizsgáltuk, hogy a vérszerinti szülőkkal való kapcsolat elégedettsége miként van kapcsolatban a droghasználati szokásokkal.

Az agresszív viselkedések között olyan dolgokról kérdeztük a fiatalokat, hogy az elmúlt 12 hónapban hányszor fordult elő velük, hogy megütöttek egy tanárukat, hogy verekedésbe keveredtek, hogy megsebesítettek valakit, hogy felgújtott valamit. Ezen agresszív viselkedések számának kapcsolatát vizsgáltuk meg a drogfogyasztással kapcsolatban. Eredményeink alapján a két változó között pozitív kapcsolat mutatkozik ($r=0,527$, $p=0,000$). Az önbántalmazó (pl.: Kárt tettem magamban, Öngyilkosságot kíséreltem meg) ($r=0,152$, $p=0,031$). és a destruktív viselkedések (lásd korábban bemutatott viselkedéses elemek) ($r=0,470$, $p=0,000$), valamint a drogfogyasztás gyakorisága között szintén pozitív kapcsolatot találtunk. A fiziológiai működésben megjelenő negatív tényezők (pl.: Nem volt étvágyad, nem akartál enni, Nehezen tud-

tál koncentrálni) és drogfogyasztás gyakorisága között negatív, de gyenge kapcsolat mutatkozik ($r=-0,065$, $p=0,041$).

A vérszerinti szülőkkel való kapcsolat elégedettsége és a droghasználat gyakorisága a cigarettázás gyakoriságával egybecsen-
gő eredményeket hozott. A vérszerinti szülőkkel való kapcsolat és a drogfogyasztás gyakorisága között az édesanya vonatkozásában negatív irányú összefüggést találtunk. Az édesanyával való kapcsolat elégedettsége és a drogfogyasztás gyakorisága közötti negatív korreláció mutatkozik ($r=-0,185$, $p=0,027$), az édesapával való kapcsolat esetében is szintén negatív irányú szignifikáns kapcsolatot találtunk ($r=-0,192$, $p=0,022$).

Összességében elmondhatjuk, hogy a vizsgált fiatalok kis százaléka próbálta már a különböző típusú kábítószereket, azonban, akik legalább egyszer kipróbáltak valamilyen drogot, azok nagyon fiatal korban találkoznak a különböző típusú drogokkal. A szocio-demográfiai tényezők közül az édesanyával és édesapával való kapcsolat, a barátok és az idősebb testvér szerhasználata pozitív irányú összefüggést mutat a saját szerhasználattal. A fiatalok életében megjelenő agresszivitás, destruktív és önbántalmazó viselkedés, valamint a negatív fiziológiai változások szintén kapcsolatban állnak a szerhasználattal.

Irodalomjegyzék

1. Bettina, P. A serdülő-és ifjúkori függőség biológiai, pszichológiai és szociológiai összefüggései. *Biopolitika–drogprevenció*, 81.
2. ELEKES, Z. P. B. (1996). A magyar lakosság italfogyasztási szokásai.
3. Elekes, Z., & Paksi, B. (2000). Drogok és fiatalok: középiskolások droghasználata, alkoholfogyasztása és dohányzása az évezred végén Magyarországon. ISM.
4. József, R. (2000). *A drogkérdésről őszintén*. B+ V K..
5. Paksi, B. (2003). *Drogok és felnőttek: a tizennyolc év feletti lakosság drogfogyasztása és droggal kapcsolatos gondolkodása az ezredfordulón, Magyarországon*. L'Harmattan.
6. Piko, B. (2000). Perceived social support from parents and peers: Which is the stronger predictor of adolescent substance use?. *Substance use & misuse*, 35(4), 617-630.
7. Pikó, B. (2002). *Egészségtudatosság serdülőkorban: középiskolások kockázati magatartásának és kockázatészlelésének egészségpszichológiai elemzése*. Akadémiai Kiadó.
8. Piko, B. F. (2004). Interplay between self and community: A role for health psychology in Eastern Europe's public health. *Journal of Health Psychology*, 9(1), 111-120.
9. Poikolainen, K. (2002). Antecedents of substance use in adolescence. *Current opinion in psychiatry*, 15(3), 241-245.

1. számú melléklet

Kérdőív

Kedves Kitöltő!

A kérdőív a serdülőkorúak alkoholfogyasztásáról, dohányzásáról, droghasználati szokásairól és egészséges életmódjáról szól.

A kérdőív teljesen **névtelen**, nem tartalmaz semmilyen olyan információt, ami alapján beazonosíthatnánk téged.

A kérdőív kitöltése **önkéntes**, fontos, hogy minden kérdésre olyan megfontoltan és **őszintén** válaszolj, amennyire csak tudsz.

A kérdőívben adott válaszaidat **bizalmasan kezeljük**, a kérdőívek egy nagy mint részei, egyenként nem kerülnek értékelésre.

Amennyiben egyik lehetséges válasz sem teljesen megfelelő, kérlek jelöld azt a választ, ami a legközelebb van a valósághoz.

8. Milyen gyakran csinálod a következő dolgokat?

	soha	néhányszor egy évben	havonta 1-2szer	inkább hente egyszer	majdnem mindennap
Számítógépes játékokkal játszom	☐	☐	☐	☐	☐
Sportolok	☐	☐	☐	☐	☐
Könyvet olvasok	☐	☐	☐	☐	☐
Elmegyek este (pl.: szórakozóhely, buli, kávézó)	☐	☐	☐	☐	☐
Hobbimmal foglalkozom (pl.: zenélés, rajzolás, tánc, írás)	☐	☐	☐	☐	☐
Szórakozásból elmegyek a barátaimmal este bevásárlóközpontba, mászkálok az utcán vagy parkban	☐	☐	☐	☐	☐
Szabadidőmben internetezek (pl.: közösségi média, chat, játék)	☐	☐	☐	☐	☐

9. Az elmúlt 12 hónapban hányszor fordultak elő veled az alábbiak?

Alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40-
Dulakodtam, verekedtem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Baleset vagy sérülés ért	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Komoly problémáim voltak a szüleimmel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Komoly problémáim voltak a barátaimmal	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rossz volt a teljesítményem az iskolában	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kiraboltak, megloptak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kórházba, detoxikálóba vagy krízis osztályra kerültem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Védekezés nélkül teremtettem szexuális kapcsolatot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olyan szexuális kapcsolatom volt, amit másnap megbántam	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Problémám volt a rendőrséggel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

A következő kérdések a dohányzásról szólnak!

10. Dohányoztál-e, már az életedben, és ha igen hány alkalommal?

Az alkalmak száma:						
0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Milyen gyakran dohányoztál az elmúlt 30 napban?

1. egyáltalán nem
2. egy cigarettánál kevesebbet hetente
3. egy cigarettánál kevesebbet naponta
4. naponta 1-5 szálát
5. naponta 6-10 szálát
6. naponta 11-20 szálát
7. naponta több, mint 20 szálát

12. Hány éves korodban próbáltad ki először a következőket?

Minden sorban egy választ jelölj.

	soha	9 évesen vagy korábban	10 évesen	11 évesen	12 évesen	13 évesen	14 évesen	15 évesen	16 évesen vagy később
Elszívta az első cigarettát									
Naponta cigarettázta									

A következő kérdések a szeszesitalokról szólnak!

13. Hány alkalommal fogyasztottál szeszes italt?

Minden sorban egy választ jelölj be

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Életed során							
b) Az elmúlt 12 hónapban							
c) Az utóbbi 30 napban							

14. Gondold végig az utóbbi 30 napot! Hányszor ittál a következő italokból?

Minden sorban egy választ jelölj.

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Sör (ne számítsd bele az alkoholmentes sort)							
b) Előre összeállított alkoholtartalmú üdítőital (pl. somersby, baccardi breezer)							
c) Bor (pezsgő is)							
d) Tömény szeszek (pl. likőr, pálinka, whisky, vodka)							

A következő kérdések arra a napra vonatkoznak, amikor utoljára ittál alkoholt!

15. Mikor ittál utoljára alkoholt?

1. soha nem iszom alkoholt
2. 1-7 nappal ezelőtt
3. 8-14 nappal ezelőtt
4. 15-30 nappal ezelőtt
5. régebben, mint egy hónapja, de egy éven belül
6. régebben, mint egy éve

16. Gondolj vissza arra a napra, amikor utoljára ittál alkoholt. Az alábbi italok közül melyeket ittad ezen a napon?

(több választ is jelölhetsz)

1. soha nem iszom alkoholt
2. sört ittam

3. előre összeállított alkoholtartalmú üdítőital (pl: somersby, bacardi breezer)
4. bor, pezsgő
5. tömény szeszes ital (pl: whisky, konyak, pálinka, vodka)

17. Az alábbi 10 fokú skálán jelöld be, hogy az utolsó napon, amikor alkoholt fogyasztottál, mennyire részegedtél le. (Ha semmilyen hatása nem volt az alkoholnak az "1"-t jelöljed!)

egyáltalán nem volt hatása										arra sem emlékszem mi történt	nem iszom alkoholt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	

18. Hányszor fordult veled elő, hogy annyit ittál, hogy berúgtál? Például támoltyogtál járás közben, akadozott a beszéded, hánytál, vagy nem emlékeztél mi történt veled előzőleg?

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Életed során							
b) Az elmúlt 12 hónapban							
c) Az utóbbi 30 napban							

19. Hány éves korodban próbáltad ki először a következőket?

Minden sorban egy választ jelölj.

	soha	9 évesen vagy korábban	10 évesen	11 évesen	12 évesen	13 évesen	14 évesen	15 évesen	16 évesen vagy később
a) Sört ittal, legalább egy pohárral									
b) Alkohol-tartalmú üdítőt ittal									
c) Bort ittal legalább egy pohárral									
d) Tömény alkoholt ittal legalább egy pohárral.									
e) Berúgtál									

20. Mennyire tartod valószínűnek, hogy a következő dolgok megtörténnék veled, ha alkoholt iszol?

	Nagyon valószínű	Valószínű	Esetleg	Nem valószínű	Nagyon valószínűtlen
a) Ellazulnék, feloldódnék					
b) Problémám lenne a rendőrséggel					
c) Ártanék vele az egészségemnek					
d) Boldognak érezném magam					
e) Elfelejténém a problémáimat					
f) Nem tudnám abbahagyni az ivást					
g) Másnapos lennék					
h) Barátságosabbnak és szókimondóbbnak érezném magam					
i) Olyat tennék, amit később megbánnék .					
j) Nagyon jól szórakoznék					
k) Betegnek érezném magam					

21. Az ELMÚLT 12 HÓNAPBAN hányszor fordult elő veled valamelyik az alábbi problémák közül az ALKOHOLFOGYASZTÁSOD miatt?

Ha az elmúlt 12 hónapban nem ittál alkoholt, akkor minden sorban 0 alkalmat jelölj.

Minden sorban egy választ jelölj.

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Dulakodtam, verekedtem							
b) Baleset vagy sérülés ért							
c) Komoly problémáim voltak a nevelőszüleimmel							
d) Komoly problémáim voltak a barátaimmal							
e) Rossz volt a teljesítményem az iskolában vagy a munkahelyen							
f) Kiraboltak, megloptak							
g) Problémám volt a rendőrséggel							

h) Kórházba, detoxikálóba vagy krízisosztályra kerültem							
i) Védekezés nélkül tettem szexuális kapcsolatot							
j) Olyan szexuális kapcsolatom volt, amit másnap megbántam							

A következő kérdések a marihuánára és hasisra (cannabis, fű vadkender, joint, spangli) vonatkoznak.

22. Előfordult-e veled, és ha igen hányszor, hogy marihuánát, vagy hasist (cannabis, füvet, vadkendert, jointot, spanglit) fogyasztottál?

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Életed során							
b) Az elmúlt 12 hónapban							
c) Az utóbbi 30 napban							

23. Mikor próbáltad ki ELŐSZÖR a marihuánát vagy hasist (cannabist)?

- 1 Soha nem próbáltam
- 2 9 évesen vagy korábban
- 3 10 évesen
- 4 11 évesen
- 5 12 évesen
- 6 13 évesen
- 7 14 évesen
- 8 15 évesen
- 9 16 évesen vagy később

A következő kérdések néhány egyéb drogra vonatkoznak.

24. Előfordult-e veled, és ha igen hányszor, hogy ecstasyt (XTC, bogyó, Eki, X, EX) használtál?

Minden sorban egy választ jelölj.

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Életed során							
b) Az elmúlt 12 hónapban							
c) Az utóbbi 30 napban							

25. Előfordult-e veled, és ha igen hányszor, hogy szipuztál (szerves oldószerek, ragasztók, hígítók gőzének belélegzése azért, hogy más hangulatot legyen)?

Minden sorban egy választ jelölj.

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Életed során							
b) Az elmúlt 12 hónapban							
c) Az utóbbi 30 napban							

26. Hány alkalommal használtad az életedben a következő drogokat?

Az alkalmak száma	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 vagy több
a) Nyugtatók/altatók (orvosi recept nélkül)							
b) Amfetaminok (szpíd, gyors, Ice, Efedrin).							
c) LSD vagy más hallucinogének (bélyeg, korong, trip, lecsó)							
d) Crack							
e) Kokain (kocsz, kokó, hó, fehér, kók).							
f) Relevin							
g) Heroin (hernyó, hercsi)							

h) Mágikus gomba (varázsgomba)							
i) GHB (Gina, Dzsina, folyékony ecstasy)							
j) Anabolikus szte- roidok							
k) Injekciós tűvel bevitt drogok (heroin, kokain, amfetaminok)							
l) Alkohol gyógy- szerrel (azért, hogy feldobjon)							
m) Más opiátok (pl. máktea, mák- tej, lengyel kom- pót)							
n) Patron/lufi							
o) Mefedron (Kati, mefi, Zsuzsi)							
p) Egyéb drog (írd ide a nevét):							

27. Hány éves korodban próbáltad ki először a következőket?

	soha	9 évesen vagy korábban	10 évesen	11 évesen	12 évesen	13 évesen	14 évesen	15 évesen	16 évesen vagy később
a) Kipróbáltam a nyugtatókat/altatókat.									
b) Kipróbáltam az amfetaminokat.									
c) Kipróbáltam az extasyt.									
d) Kipróbáltam a szipuzást.									
e) Kipróbáltam az alkoholt gyógyszerrel.									

28. Most gondolj vissza az elmúlt 30 napra. Körülbelül mennyi pénzt költöttél cigarettára, alkoholra és marihuánára? Ha semmi pénzt nem költöttél egyik vagy másik szerre, akkor a megfelelő kockába írd 0-t!

a) Cigarettára:		(Ft)
b) Alkoholra:		(Ft)
c) Marihuánára:		(Ft)

29. Véleményed szerint a barátaid közül hány olyan van, aki...*Minden sorban egy választ jelölj.*

	Egy sem	Néhány	Számos	Legtöbb	Mind
a) Cigarettázik					
b) Alkoholt fogyaszt (sör, bor, égetett szesz)					
c) Lerészegedik					
d) Marihuánát vagy hasist szív					
e) Nyugtatót/altatót fogyaszt (orvosi javaslat nélkül)					
f) Ecstasyt fogyaszt					
g) Szípuzik					

30. Van-e az idősebb testvéreid között olyan, aki:*Minden sorban egy választ jelölj.*

	Igen, van	Nincs	Nem tudom	Nincs idősebb testvérem
a) Cigarettázik				
b) Alkoholt fogyaszt (sör, bor, égetett szesz)				
c) Lerészegedik				
d) Marihuánát vagy hasist (cannabist) szív				
e) Nyugtatót/altatót fogyaszt (orvosi javaslat nélkül)				
f) Ecstasyt fogyaszt				
g) Szípuzik				

31. Véleményed szerint mennyire veszélyeztetik magukat (fizikailag vagy más módon) az emberek, ha a következőket teszik?

Minden sorban egy választ jelölj

	nem veszélyeztetik	Kicsit	közepesen	nagyon	nem tudom
Alkalmi cigarettázás	☐	☐	☐	☐	☐
Napi egy vagy több doboz cigaretta elszívása	☐	☐	☐	☐	☐
Egy-két ital elfogyasztása majdnem minden nap.	☐	☐	☐	☐	☐
Négy vagy öt ital elfogyasztása majdnem minden nap	☐	☐	☐	☐	☐
Öt vagy több ital elfogyasztása minden hétvégén	☐	☐	☐	☐	☐
Marihuána vagy hasis (cannabis) kipróbálása egyszer vagy kétszer	☐	☐	☐	☐	☐
Marihuána vagy hasis (cannabis) alkalmifogyasztása	☐	☐	☐	☐	☐
Marihuána vagy hasis (cannabis) rendszeres fogyasztása	☐	☐	☐	☐	☐
Ecstasy kipróbálása egyszer vagy kétszer	☐	☐	☐	☐	☐
Ecstasy rendszeres fogyasztása	☐	☐	☐	☐	☐
Amfetamin (szpíd) kipróbálása egyszer vagy kétszer	☐	☐	☐	☐	☐
Amfetamin (szpíd) rendszeres fogyasztása	☐	☐	☐	☐	☐
Nyugtatók/altatók kipróbálása (orvosi javaslat nélkül) egyszer-kétszer	☐	☐	☐	☐	☐
Nyugtatók/altatók rendszeres fogyasztása (orvosi javaslat nélkül)	☐	☐	☐	☐	☐

A következő néhány kérdés a szüleidről szól. Ha többnyire nevelőszülők, vagy valaki más nevelt, akkor kérjük, hogy válaszaid rájuk vonatkozzanak. Ha például édesapád és nevelőapád is van, akkor arra gondold, akinek nagyobb szerepe volt a nevelésedben

32. Mi az édesapád (nevelőapád) legmagasabb iskolai végzettsége?

1. 8 általános vagy kevesebb
2. Szakmunkásképző
3. Érettségi
4. Befejezetlen főiskola vagy egyetem
5. Főiskolai vagy egyetemi diploma
6. Nem tudom
7. Nincs apám

33. . Mi az édesanyád (nevelőanyád) legmagasabb iskolai végzettsége?

1. 8 általános vagy kevesebb
2. Szakmunkásképző
3. Érettségi
4. Befejezetlen főiskola vagy egyetem
5. Főiskolai vagy egyetemi diploma
6. Nem tudom
7. Nincs anyám

34. Véleményed szerint másokhoz képest mennyire jó körülmények között él a családod?

1. Magasan a legjobbak között van
2. Sokkal jobb az átlagnál
3. Valamivel jobb az átlagnál
4. Átlagos
5. Valamivel rosszabb az átlagnál
6. Sokkal rosszabb az átlagnál
7. A legrosszabbak között van

35. Mennyire vagy általában megelégedve az alábbi kapcsolataiddal?

	nagyon elégedett vagyok	elégedett vagyok	elégedett is meg nem is	nem vagyok annyira elégedett	egyáltalán nem vagyok elégedett	nincs ilyen személyt
Édesanyáddal való kapcsolattal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Édesapáddal való kapcsolattal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barátaiddal való kapcsolattal	☐	☐	☐	☐	☐	☐

A következő kérdések arról szólnak, hogy mit gondolsz magadról

36. Az elmúlt 7 napban milyen gyakran fordultak elő veled az alábbiak?

	soha	szinte/néha	gyakran	szinte mindig
Nem volt étvágyad nem akartál enni	☐	☐	☐	☐
Nehezen tudtál koncentrálni arra, amit csinálsz	☐	☐	☐	☐
Lehangoltnak érezted magad	☐	☐	☐	☐

Úgy érezted, hogy kényszeríteni kell magad és nagy erőfeszítésbe kerülsz, hogy elvégezd a feladatodat	☐	☐	☐	☐
Szomorú voltál	☐	☐	☐	☐
Nem tudtad elvégezni a feladataidat	☐	☐	☐	☐

37. Mennyire értesz egyet az alábbi állításokkal?

	teljesen egyetértek	inkább egyetértek	nem tudom	inkább nem értek egyet	nagyon nem értek egyet
Minden szabályt megszeghetsz, ha úgy tűnik nincs értelme	☐	☐	☐	☐	☐
Csak azokat a szabályokat tartom be, amit be akarok tartani	☐	☐	☐	☐	☐
Valójában nagyon kevés abszolút szabály van az életben, amit minden körülmények között be kell tartani	☐	☐	☐	☐	☐
Nehéz bármiben is bízni, mert minden változik	☐	☐	☐	☐	☐
Valójában senki nem tudja mi az, amit elvárnak tőle az életben	☐	☐	☐	☐	☐
Soha semmiben nem lehetsz biztos az életben	☐	☐	☐	☐	☐

A következő kérdések olyan viselkedésekre vonatkoznak, amelyek bizonyos szabályokat sérthetnek. Szeretnénk, ha valamennyi kérdésre válaszolnál. Ha mégis valamelyik kérdésre nem tudsz őszintén válaszolni, inkább hagyd megválaszolatlanul. Ne felejtsd, hogy a válaszaid teljesen anonimek.

38. Előfordult-e veled bármelyik az alábbiak közül?

	soha	egyszer	kétszer	3-4szer	5 vagy több alkalommal
Több mint egy napra elszöktél otthonról	☐	☐	☐	☐	☐
Azon gondolkoztál, hogy kárt tegyél magadban	☐	☐	☐	☐	☐
Kárt tettél magadban	☐	☐	☐	☐	☐
Öngyilkosságot kíséreltél meg	☐	☐	☐	☐	☐

39. Az elmúlt 12 hónapban hányszor fordultak elő veled az alábbiak

	soha	egyszer	kétszer	3-4szer	5 vagy több alkalommal
Megütötted egyik tanárodát	☐	☐	☐	☐	☐
Verekedésbe keveredtél az iskolában vagy a munkahelyen	☐	☐	☐	☐	☐
Olyan verekedésben vettél részt, ahol a barátaid egy csoportja, egy másik csoporttal verekedett	☐	☐	☐	☐	☐
Megsebesítettél valakit anynyira, hogy be kellett kötözni, vagy szüksége volt orvosra	☐	☐	☐	☐	☐
Bármilyen fegyvert használtál azért, hogy valakitől valamit elvegyél	☐	☐	☐	☐	☐
Elvettél valakitől valamit, ami nem volt a tiéd és annak értéke legalább 2000Ft volt	☐	☐	☐	☐	☐
Elvettél valamit egy üzletben, anélkül, hogy fizettél volna érte	☐	☐	☐	☐	☐
Szándékosan felgyújtottad valaki másnak a tulajdonát	☐	☐	☐	☐	☐
Szándékosan megrongáltad az iskola valamilyen tulajdonát	☐	☐	☐	☐	☐
Olyant csináltál, ami miatt bajba keveredtél a rendőrséggel	☐	☐	☐	☐	☐

JEGYZETEK

JEGYZETEK

